

Recep Tayyip Erdoğan ve AKP hükümetinin siyasal alanda, devlet içerisinde, okullarda, iş hayatında, kısacası toplumsal tüm alanlarda 'dindar ve kindar nesiller yaratma' çabasıyla yapmış olduğu tüm değişikliklerin toplumdaki olumsuz sonuçları gittikçe artmakta, bu gelişmeler, bilerek ve isteyerek kutuplaşma ve iç savaş ortamına doğru tırmandırılmaktadır. Bu gelişmeler ışığında, aşağıdaki Mart 1997 tarihli yazıyı tekrar yayınlıyoruz.

İçsavaş, Türkiye'de ve Devrimci Mücadelede Emekçi Kadınlar

1910 yılında Clara Zetkin, 8 Mart gününün "uluslararası emekçi kadınlar günü" olarak ilan edilmesini önerdiğinde, önerisi hemen kabul edilmiştir. Ve bu tarihten itibaren 8 Mart günü uluslararası bir gün olarak özel bir yere sahip olmuştur. Kimi çevrelerde, salt "dünya kadınlar günü" olarak kabul edilen 8 Mart'ın emekçi, yani kapitalizm koşullarında çalışan kadınların mücadelesini simgeleyen ve onun kurtuluşunun ele alındığı bir gün olması büyük bir öneme sahiptir.

8 Mart, yalnız bir "kadın günü" ya da "dünya kadınlar günü" değil, kapitalizm koşullarında çalışan, emek-gücünü en elverişsiz koşullarda satan kadınların günüdür. Bu boyutuyla, 8 Mart, tıpkı 1 Mayıs gibi, işçi sınıfının kapitalizme karşı, sömürü düzenine karşı son kavgasının bir simgesidir. Bir başka deyişle, 8 Mart, çalışan, emekçi kadınların sömürüye karşı mücadele günüdür. Bu nedenle işçi sınıfının, bütün insanlığın gerçek ve kalıcı kurtuluşu yönündeki tarihsel mücadelesinin bir parçasıdır.

Dünyanın neresinde olursa olsun, insanlığa karşı her hareketin, faşizmin, ırkçılığın, ulusal baskının karşısında gelişen her mücadelede kadınlar yer almışlardır. Naziler tarafından idam edilen Sovyet partizanları, Amerikan

emperyalizmine karşı savaşarak ölen Vietnamlı kadınlar, Sandino'nun kızları, Pinoşet diktasına karşı direnen Şilili kadınlar, Arjantin'in Mayo Meydanı anaları, Güney Afrika'da ırkçılığa karşı meydan okuyan siyah kadınlar ve ülkemizin kadınları küçük bir örnektir.

1976-1980 arasında devrimci mücadelenin hız kazandığı, tüm toplumu derinden sarstığı, yeni bir düzene, yeni bir topluma duyulan özlem için mücadelenin yükseltildiği bu dönemde kadınlarımız yerlerini almışlar ve üzerlerine düşen görevi yerine getirme çabasına girişmişlerdir.

Kadınlarımız faşistlerin saldırılarında direnenlerdi. Saldırıları ve katliam girişimlerine karşı gece gündüz demeden mahallelerde gecekondularda şehirlerde nöbet tutanlardı. Çatışmalarda, kavgalarda silah taşıyan, gerektiğinde mermi dolduran, kavganın en ön saflarında bizzat savaşanlardı. Yanlarında çocuklarıyla beraber polis otosunu taşıyan, panzerin önüne atılanlardı. Boykotlarda en ön saflarda yer alanlardı. Buldukları her alanda fabrikada, tarlada, imalathanelerde, büroda mücadele edenlerdi. Onlar greve çıkanların arasında ön saflarda yer aldılar. Faşist katliamlarda, üniversite kapılarında şehit düştüler. İnsanlığın gerçek kurtuluşunun devrimle sağlanabileceğini gördüler. Bu amaçla, devrimin ön saflarında yer aldılar. Her türlü zorluğa rağmen devrim yolunda yürümekten ve şehit düşmekten bir an için bile çekinmediler.

12 Eylül faşist askeri darbesinin ardından, ülkede halka karşı estirilen ağır terör ortamında gözaltına alınanlar, en ağır işkencelere maruz kalanlar, gözaltında tecavüze uğrayanlar, polis baskınlarında katledilenler arasında yine onlar vardı. Yoldaşlarıyla beraber cephaneleri tükeninceye kadar savaşanlar ve bu uğurda tereddütsüz ölmesini bilenlerdi. Kendi elleriyle kuracakları, insanın insan tarafından sömürülmesinin son bulacağı, insanlar ve cinsler arasında her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılacağı bir gelecek uğruna mücadele etmesini bilenlerdi. Cezaevleri içlerinde ve kapılarında seslerini yükseltenlerdi.

8 Mart böyle bir gerçekliğin bir simgesidir.

Ama kapitalizm koşullarında çalışan kadınların, salt işçi olmayıp, aynı zamanda köylü ve küçük-burjuva kesimlerde de mevcut olması, çoğu zaman bu gerçekliğin gözden uzak kalmasına neden olmaktadır. Burjuva

kadın hareketinin elinde tuttuğu geniş propaganda araçlarıyla yarattığı yapay bir ortamda yeşeren feminist hareket, kendi söyleminin tüm radikalliğine rağmen, burjuvazinin ideolojik saldırısının bir parçası haline gelmesinin temelinde de bu yatmaktadır. Burjuvazi, hemen her zaman, feminist hareketi ve bu hareketin tüm radikal söylemini kullanarak, emekçi kadınların, çalışan kadınların kapitalizm koşullarındaki sorunlarını soyut bir "kadın sorunu" haline getirmek istemiştir. Çoğu durumlarda bu yönde önemli ilerlemeler de sağlamıştır.

Öncelikle tüm emekçi kadınlar, çalışan kadınlar, ister işçi olsunlar, ister köylü olsunlar, ister küçük-burjuva olsunlar, her zaman ve her yerde burjuvazinin kendi sömürüsünü gizlemeye yönelik bu türden ideolojik saptırmalara karşı durmalıydılar. Bu karşı duruş, kadının, burjuva ideolojisine ve burjuva ortamında yeniden ve yeniden üretilen baskı ve sömürülmesine bir karşı duruşu demektir.

Tarihte sınıfların ortaya çıktığı ilk andan itibaren, çalışan, emek veren kesimlerin yüz yüze oldukları tüm insanlık dışı baskılar, aynı zamanda kadınların, emekçi kadınların yüz yüze oldukları baskılar olmuştur. Köleci toplumda, köle sahipleri tarafından kölelere uygulanan baskılar, aynı zamanda köle kadınlara karşı uygulanan bir baskı olmuştur. Bir tek farkla ki, köle kadınlar, aynı zamanda köle sahiplerine yeni köleler yetiştirmek durumundadırlar. Ve baştan köleliği kabul eden, bunu kendisinin bir "kaderi" gibi gören yeni ve genç kölelerin yetiştirilmesi, köle kadınların, köle emeği dışında yapmak zorunda bırakıldıkları bir "toplumsal görev" olarak benimsetilmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda köle sahiplerinin her türden isteğini yerine getirmeye zorlanan köle kadınlar, böylece köleci toplumun sürdürülmesinde, köle sahipleri tarafından kendisine benimsetilmeye çalışılan "düzen koruyucu" görevi de üstlenmek durumunda kalmışlardır. Bir kölenin, kölelik koşullarının sürdürülmesi ve korunması için yapacağı ya da yapmaya zorlanacağı her iş, ne kadar "toplumsal" bir görevmişcesine sunulursa sunulsun, bir insanın kendine, kendi insanlığına karşı durmasından başka bir anlama gelmemektedir. İşte köleci toplumda köle kadına, emeğini tüketmekten öte yüklenen "görev" ve bunu yerine getirmesi için onun üzerinde yoğunlaştırılan baskının niteliği budur. Böylece köle kadınlar, köle sahiplerinin, kısacası bu toplumsal düzenin egemen sınıfının ideolojik hegemonyasının asıl hedefi olmuşlardır. Bu yüzden de köle kadınların, köleci toplumda kadın olarak kendilerine yüklenen görevler, egemen sınıfın ideolojisinde, yani düşüncede üretilmiş ve onlardan beklenilmiş bir "toplumsal görev" gibi sunulmuştur. Bu görevinde kadın, ne köledir, ne de köle sahibi. O sadece "iyi yurttaşlar yetiştiren" basit bir araç, eşyadır. Ona verilen köle sahiplerinin çıkarlarının "genel çıkar" olarak sunulmasıyla oluşturulmuştur. Böylece köleci toplumda köle kadınlar, kendi sınıfının bir üyesi olmaktan öte bir görev ve baskıyla yüz yüze bırakılmıştır. Bu da onun salt kadın olmasıyla ilintili hale getirilmiştir.

Köleci toplumun feodalizme doğru evrilmesiyle birlikte, yeni egemen sınıf feodal beyler, yani toprak sahipleri, toprak ağaları, eski toplumdan devraldıkları mirasla yola koyulmuşlardır. Artık, basit bir alet, araç, mal gibi görülen, alınıp-satılan köleler yerine, "daha özgür", sadece toprakla birlikte alınıp-satılabilen serfler, köylüler vardır. Bu sınıf, feodal beylerin egemen oldukları toplumsal düzenin sömürülen kesimi olarak, kadını ve erkeği ile var olmuşlardır.

Tıpkı köleci toplumda olduğu gibi, feodalizmde de kadının yeri, tarlada, bahçede, ağılda çalışmak, toprak sahipleri için çalışmaktır. Ancak kadın, köylü kadın, aynı zamanda kadın olarak yeni toprak köleleri yetiştirmekle yükümlüdür. Tüm işler içinde ve işlerle birlikte çocuk yapmak ve onları büyütmeyle "görevlendirilmiş"tir. Sırtına bağladığı çocuğuyla çapa yapan, harman yerinde çalışan kadın hep aynı sömürü çarkının içindedir. Erkek serfler gibi, kadın da toprakla alınıp-satılabilindiği için, çocuk da toprak sahibinin malıdır. Doğal olarak kadın, toprak sahibi için sağlıklı yeni toprak köleleri yetiştirmekle yükümlüdür. Aksi halde cezalandırılması işten bile değildir. Oysa, en elverişsiz koşullarda büyütülmeye çalışılan çocuklar arasında ölüm oranları günümüzle kıyaslanmayacak kadar çoktur.

"Böyle gelmiş-böyle gider" kavrayışıyla hiçbirşeyi sorgulayamayan kadının bu yeni köleliği, yerleşik yaşamın gelişmesiyle birlikte, evde erkeğin, toprak sahibinin malı olmaktan öte bir değeri olmayan köylü erkeğin hizmetçisi olması belirginleşmeye başlamıştır. Erkek, toprak sahibinin malıdır ve kadın evde toprak sahibi adına onun "malını" korumakla yükümlüdür. Sabah tarlada, bahçede daha verimli çalışması sahibine daha iyi hizmet etmesi için erkeğin hizmetçisi kılınmıştır kadın. Erkeğin fiziki güçlerinin çok daha fazla gerekli olduğu bu toplumsal düzende, erkeğe göre fiziki olarak daha zayıf olan kadına biçilen bu işlev, belirgin biçimde kadının kadın olmasından kaynaklanan bir durumdur.

İşte kapitalizme doğru evrilen tarih sahnesinde kadının kadın olarak yeni ve ek hizmetlere sürülmesi, feodalizmle birlikte daha da belirginleşmesi yeni ideolojik saptırmaların da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ve kadın bu dönemde "şövalye"nin platonik aşkının nesnesi olarak sunulmuştur. Bu çağın tüm sanat ürünlerinde kadına verilen değer, hep onun kadın olmasıyla yüz yüze bırakıldığı toplumsal baskının ve ezilmişliğinin gizlenmesinin ifadeleri olmuştur. "Beyaz atlı şövalye"nin kadının kurtarıcısı olarak sunulması, aynı zamanda burjuvazinin feodalizmden devralacağı temel mirası oluşturmaktadır.

Ve kapitalizmin tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte, toprak köleleri, kapitalistin ücretli köleleri haline geldiler. Artık işçiler, bir köle gibi alınıp-satılmıyorsa da, kapitalistin elinde tuttuğu parayla alınıp satılabilen bir emek-gücü sahibi olarak kendisini yaşam boyu kapitaliste bağlayan bağlarla bağlanmıştır.

Ama bu andan itibaren tarih sahnesinde yer alan ücretli emek, tarihin yeniden biçimlendirilmesinin de koşullarını yaratmıştır. Adına proletarya dediğimiz işçi sınıfı, sınıf olarak tüm çağların getirdiği tüm pisliklerden haksızlıklardan, baskılardan ve sömürülerden kurtuluşun ifadesi olmuştur. "Kadın sorunu" ile birlikte daha nice sorunların, bu dönemde ve bu toplumda ortaya konulabilmesinin ve çözümlerinin tartışılabilmesinin gerçekliği de burada bulunmaktadır. Artık proletarya, yani işçi sınıfı, kadın ve erkeğiyle, insanlığın kendi kaderlerini kendilerinin yapacakları bir çağın başlangıcı olmuştur. Bu yeni çağ, insanın bilerek, isteyerek, yani bilinçle, kendi sorunlarını ele alabilecekleri ve kendi iradeleriyle, bilinçleriyle çözebilecekleri bir çağdır. Ve "kadın sorunu", çalışan, emek veren kadınların sorunu da bu tarzda çözümlenebilecek sorunlardan birisidir.

Biraz yakından bakıldığında, kapitalizm koşullarında ücretli-emeğin durumu ele alındığında kadın sorununun da tarihsel evrimi anlaşılabilir. Ve artık kapitalizm, tüm dönemlerin getirdiği sorunların en had safhaya çıktığı ve çözümünün kaçınılmaz hale geldiği toplumsal düzendir.

Bu toplumsal düzende, her sorun gibi kadın sorunu da yakıcı hale gelmiştir. Artık köleden, serften farklı bir sınıf vardır. Bu sınıf, sadece kendi emek-gücü ile yaşamını sürdürmektedir. Bu sınıf için mülk edinme sadece bir yanılsama ve aldatmadır. Bu sınıf, tüm değerlerin yaratıcısının emek olduğunun gerçekliğidir. Kısacası, işçi sınıfı, sınıf olarak her türden özel mülkiyetin karşısındadır. Onun için tek bir değer vardır: **Emek**.

İşte bu değer, yani emek, işçi sınıfının bir niteliği olarak tüm toplumsal sorunların da çözüm biçimini belirlemiştir. Artık emeğe dayanmayan hiçbirşey kendisini var edemez. Ve kadın ile erkeğin ilişkisi, burada sadece emeğe dayanır. Karşılıklı ve eşit, özgür koşullarda verilen emektir ki, onların sevgisini, ilişkisini belirler. Ev-işinden, sosyal ilişkiye kadar her yerde ve her şeyde emek geçerlidir. Proletarya için hazır hiçbirşey yoktur. O herşeyi emeği ile yaratmak ve yarattığı emek ürünlerine sahip çıkmak durumundadır.

İşte kapitalizm koşullarında ortaya çıkan bu yeni sınıf, yani proletarya, aynı zamanda kapitalizmin mezar kazıcısıdır. Tüm geçmişin pisliklerini kapitalizmle birlikte tarihin çöplüğüne gömecektir.

Nedir proletaryanın tarihin çöplüğüne gömeceği kadın sorunu?

Sınıfların ortaya çıktığı andan itibaren, egemen sınıfların sömürülenlere, ezilenlere biçtiği tüm toplumsal roller, her zaman kadına ayrı biçimde ve daha da ağır biçimde yansımıştır. Kadın, sadece bir köle, serf ya da işçi olarak bırakılmamıştır. Kadın her zaman ve her yerde, kadın olmasından gelen özelliği ile zora maruz bırakılmış, boyun eğdirilmiştir. Erkeğin fiziki üstünlüğü, kadının boyun eğdirilmesinde bir araç olarak kullanılmıştır. Sabahtan akşama tarlada emek tüketen erkek köylünün, yeniden kendi emeğini üretebilmesi için, kadın evde hizmetkâr olarak kullanılmaya zorlanmıştır. Oysa aynı kadın, tarlada, erkeğin yanında, emek de tüketmiştir. Ezilen ve sömürülen sınıfın erkeklerine, egemen sınıflar tarafından bu bir "hak" gibi gösterilmiştir. Bu şekilde erkeğe verilen "hak", aynı zamanda ezilen sınıfların kendi içlerinde kendileriyle çatışmalarının bir aracı olarak kullanılmıştır. Oysa egemen sınıfların amaçları, emek-gücünü en ucuza mal etmek ve en verimli biçimde kullanmaktır. Onların zenginliklerinin, egemenliklerinin rahatlıklarının tek yolu budur. Ve kadın, hiçbir ücret ödenmeksizin, emekçi erkeğin sömürücü sınıflara daha ucuza mal olmasını sağlayan bir araç haline getirilmiştir.

Fabrikadan posası çıkmış bir halde eve gelen işçi erkek, evde kendisine sadece bir imzayla (kimi durumlarda sadece bir imamın duası) bağlanmış hizmetkârın sunacaklarını ve sunmak zorunda olduklarını bilerek yaşamak durumunda bırakılmıştır. Ve kadın, doğduğu andan itibaren sadece bu "toplumsal görev" için yetiştirilmiştir. Ve yüzyıllardır egemen sınıfların bile isteye sürdürdükleri kadın-erkek ilişkisi yeniden yeniden var edilmiştir. Ama kapitalist bir yerde dur durak bilmez. Tıpkı fabrikadaki makineler gibi, kapitalist de sürekli kârını artırma peşindedir. Onun tek amacı kârdır ve bunu tasarlanamayacak kadar üst boyutlara çıkarmak ister. Ve o andan itibaren kadın emeği de ücretli-emek haline dönüştürülmüştür. Daha düne kadar, erkek işçiye, bakmakla yükümlü olduğu ailesini en alt düzeyde geçindirecek kadar ücret vermek durumunda olan kapitalist, ailenin her ferdini ücretli-emek unsuru haline getirerek, ücretleri azaltmanın yolunu bulmuştur. Kadın emeği ve çocuk emeği kapitalistin en son göz diktiği emek olarak devreye sokulmuştur.

Ve kadın, kapitalist tarafından önce ev-işinin doğal bir uzantısı gibi gözüken, kadının kadın olarak yapmak zorundaymış gibi sunulan işin bir uzantısı gibi görünen işlerde çalıştırılmaya başlanılmıştır. Ve herkesin de çok iyi bildiği gibi, bu iş tekstil alanında dikiş işi olarak ortaya çıkmıştır. Düne kadar işçi erkeğin aldığı düşük ücretle geçinebilmesi için kadına verilen bir görev, yani elbiseyi kendi emeği ile dikmesi, eski elbiseleri yamaması vb. işler için öğretilen dikiş dikme, dikiş makinası kullanma, şimdi kapitalistin konfeksiyon atölyesinde ya da fabrikasında kâr getiren bir iş haline getirilmiştir. Kadın, bu iş için verilebilecek en düşük ücretle çalıştırılmaya başlanmıştır. İşçi ailesinin eline geçen para toplamındaki artış, işçi ailesinin kapitaliste çalıştığı zamanın artmasıyla birlikte olmuştur. Artık erkek işçinin daha düşük ücretle daha uzun

çalıştırılmadığı koşullarda eşin emeği devreye sokulmuştur. Ama gelişme hiç de kapitalistin beklediği gibi olmamıştır. Kadın işçiler de sömürüldüklerini anlamaya başlamışlar ve erkekleri gibi kendi emek-güçlerini en elverişli koşullarda vermek bilincine ulaşmışlardır. Artık onlar da sendikannın ne olduğunu, grevin ne işe yaradığını öğrenmişlerdir. Ve bu andan itibaren ister erkek işçiyle birlikte ister kendi başlarına kapitaliste karşı mücadeleye başlamışlardır.

Ama kadın işçiler bununla da kalmamışlardır. Artık kendi emek güçlerinin bilincinde olduklarından ve kendileri de emek-gücü tükettiklerinden, sadece işçi erkeğin hizmetkârı olmaya baş kaldırmışlardır. Onlar için, her işçi, cinsiyet ayrımı yapmaksızın işçidir ve her birinin emek-gücü aynı biçimde kapitalist pazarda değerlendirilmek durumundadır. Böylece kadın işçiler, işte ve ücrette cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadele başlatmışlardır. Eşit işe-eşit ücret, kadın emekçilerin dilinde kendi gerçekliğini bulmuştur.

Kadın işçi yüzyıllardır kendisine biçilmiş "toplumsal görev"e karşıdır artık. Evde çocuk bakan, yemek yapan bir alet gibi görülmeye başkaldırmıştır artık. Yüzyıllardır erkek işi diye kadından uzak tutulan işlerde çalıştırılarak bunun bir aldatmaca olduğunu gören emekçi kadın, aynı zamanda ev-işinin sadece kadın işi olduğu şeklindeki aldatmaya da kanmaz olmuştur. Ve erkeğinden herşeyi birlikte paylaşmayı istemektedir artık.

Ama yine de yaşamak için çalışmak durumundadır emekçi. Kadın emekçi de tıpkı erkek emekçi gibi çalışmak zorundadır. Kapitalistin kendisine dayattığı en düşük ücretle de olsa çalışmak durumundadır. Ve bu zorunluluk, yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Artık bir işçi olarak kadın, kapitalistin dayattığı çalışma koşullarında tüm emek-gücünü harcamak zorundadır. Eve o da yorgun ve bezmiş olarak gelmektedir. Evde sadece dinlenmek zorundadır, aksi halde ertesi gün fabrikada, işyerinde kapitalistin istediği gibi çalışamayacaktır ve belki de bundan dolayı işten çıkartılacaktır. Bunun korkusuyla emekçi kadın ev yaşamının tüm insani yanlarını dışlamak zorundadır. Artık onun için çocuklar, herhangi bir nesne gibidir. Kimi zaman onların hoş güürültülerine bile dayanamaz olmuştur; çocuklarının güürültülü neşelerini paylaşamaz olmuştur. Ve bu yüzden onlara sert davranmak durumundadır. Ve çocuklar anne sevgisinin gerçekliğini yaşamadan büyüme durumundadırlar. Kadın, içine girdiği süreçte, kendine, kendi parçasına yabancılaşmaktadır artık.

Bu durum, kapitalist toplumun her alanında kendisini gösterir. Pazar için üretimin boy gösterdiği her ülkede, sadece işçi sınıfında değil, köylü ve küçük-burjuva kesimlerinde de kadın aynı durumu yaşar. Kimi durumda karşılarında doğrudan kapitalistler bulunmaz. Ancak emperyalist-kapitalizmin dayattığı üretim ilişkileri, bu kesimleri de işçi sınıfıyla aynı konuma getirir. Doğal olarak da kadınların kadın olarak yüz yüze oldukları sorunlar da çarpılmalar da benzerdir.

İşte bu andan itibaren, burjuvazinin tüm ideolojik propaganda araçları olanca hızıyla devreye girer. Çalışan kadınların kendi yazgılarını değiştirebileceklerinin farkında olan burjuvazi, bu propaganda araçlarıyla, sorunu olmadık noktalara doğru çekmeye çalışır. Kimi durumda, sorunu, aile ilişkilerinin bozulmasına dayandırarak, ailenin yüceltilmesi propagandasını yapar. Bunun bir işe yaramadığını gördüğünde, kadın sorununu yalın bir kadın sorunuymuşcasına, yani kadını toplumsal ilişkilerden ayırmış gibi ele alınmasına yönelir. Bunu yaparken, kadınların sıradan toplumsal ilişki içinde karşılaştıkları kısmi sorunları çözer görünmeye özen gösterir. Bu amaçla yasalar çıkartır, dernekler kurulmasını teşvik eder. Gerçek amaç, kadının kurtuluşu ile kapitalizmin yıkılması arasındaki doğrudan ilişkinin görülmesini engellemektir. Bunun için, yer yer sosyalist ülkelerde revizyonizmin yarattığı bozulmaların görüntülerini kullanır. Verilmek istenen, kadının kurtuluşunun sosyalizmde olmadığı, sadece kendi kendine, yalın bir birey olarak kendini kurtarabileceğidir. Burada, kadın, emekçi kadın konumundan çıkartılmakta, yalın bir kadın olarak erkek dünyasının karşısına konulmaktadır. Yüzyıllardır egemen sınıfların, ezilen sınıfların erkeklerinin emek-güçlerini en ucuza mal edebilmek için, kadınlar üzerinde uyguladığı toplumsal zor ile birlikte ideolojik olarak oluşturulan erkek-egemen bakış açısının ürünleri de kullanılmıştır. Özellikle kadınların cinsel meta olarak kullanımı ve kullanılabilmesi imgesinin yarattığı sorunlar ve suçlar, kadının salt kendine yönelmesi ve kadın sorununu toplumsal düzenden ayırmışcasına değerlendirilmesi için birer araç olarak kullanılmaktadır. Amaç tektir: Kadın, sınıfsal konumuna bakılmaksızın, her yerde kadın olduğu şeklindeki yanlısannın her ne pahasına olursa olsun sürdürülmesi ve sürekli var edilmesidir. Ve böylece emekçi kadınların burjuva kadın hareketine yedeklenmesi sağlanabilmektedir.

Feminizm olarak feminizm, işte bu noktada kapitalizmin can simidi olmuştur. Feminist hareketin tarihsel köklerinin ezilen sınıf hareketinde olmasına rağmen, burjuva feminist hareketin burjuva devrimleri döneminden gelen kökleriyle birleştirilerek bugünkü durumuna gelmiştir. Doğal olarak yalın bir feminist hareketin içerebileceği tüm burjuva özellikler bu hareket içinde kendisini yeniden biçimlendirmiştir. Sonuç ise, küçük-burjuva hayallerdir.

Son yıllarda başta Avrupa ve ABD'de görülen feminist hareketin, ülkemizde de belli bir örgütlülüğü mevcuttur. Feminist hareket her ne kadar kadın haklarını geliştirme ve koruma amacıyla gözükiyorsa da,

bu hareketin özünde kadın sorununu sınıf mücadelesinden ayrı bir sorun olarak ele almak ve kadının mücadelesini sınıf mücadelesinden ayırmak, ayrı tutmak bulunmaktadır. Böylece gerek feministler gerekse de "sol" feministler mücadeleyi erkeklere karşı bir düşmanlık ve onlara karşı bir mücadele düzeyine indirgemektedirler. Feministler bütün bunları yaparken mevcut ekonomik ve toplumsal düzenin değişmezliğinden hareket etmektedirler. Bu bağlamda da küçük-burjuva reformist bir dünya görüşüne denk düşmektedir.

Mevcut toplumsal ve ekonomik düzen içerisinde alınacak bir dizi toplumsal, ekonomik, hukuki, sosyal ve siyasi tedbirlerle kadınların evde, işte, buldukları her alanda yaşam koşullarını göreceli olarak iyileştirmek mümkündür. Bunun göreceli bir kazanım olacağına bilinciyle, hayatın her alanında başta emekçi kadınlar olmak üzere tüm kadınların durumunun iyileştirilmesi için mücadele edilmeli, kazanımların sınırlarını genişletmek için çalışılmalıdır.

Ancak her koşulda şu hiçbir zaman unutulmamalı ve sürekli olarak bilinç de taşınmalıdır:

Kadın sorununun gerçek anlamıyla çözümü ve kadının nihai olarak kurtuluşu, ancak ve ancak kapitalizm yıkılıp yerine sosyalist düzeninin kurulmasıyla mümkün olacaktır. Dolayısıyla kadının kurtuluşu tüm toplumun kurtuluşuyla beraber gerçekleşecektir.

Bu tarihsel gerçek, aynı zamanda kadınların devrimci mücadeleye katılımının da temellerini oluşturmaktadır. Kadın olmanın, emekçi kadın olmanın yarattığı sorunların bilincinde olan devrimci kadınlar, devrim mücadelesindeki katılımları ve kararlılıklarıyla, aynı zamanda erkek egemen bir zihniyetin ilk yıkıcıları olmak durumundadırlar. Emperyalist hegemonya altındaki bizim gibi ülkelerde devrimci mücadelenin Öncü ve Halk Savaşı sürecinden geçerek zafere ulaşacağı gerçeği, devrimci kadınların aynı zamanda usta bir savaşçı olmalarını gerektirmiştir. Ve böylece tüm sınıflı toplumların tarihinden gelen bir dogma da, yani savaşın salt erkek işi olduğu çarpıtması da yerle bir olmaktadır.

İşte Vietnam'daki kadın gerillalar, Nikaragua'nın kadın komutanları, Küba'nın kadın subayları vb. bunun açık örnekleridir. Yoldaşlarıyla Latin-Amerika dağlarında savaşan kır gerilla savaşçısı devrimci kadınlar, Filistinli kadın gerillalar, Türkiye topraklarında son nefesine kadar savaşan devrimci kadın gerillalar, kadının kurtuluşu ile toplumsal kurtuluşun ayrılmazlığının bilincindedirler.

Tüm bu tarihsel gerçekler açık bir biçimde ortada bulunurken, ülkemizde gelişen şeriatçı akımlarla birlikte, kadın sorunu ve kadının kurtuluşu sorunu yeniden güncelleşmiştir. Refah Partisi'nin hükümet olmasıyla birlikte şeriatçı kesimlerin seslerini daha da yükseltmeleri ve her ortamda ve yerde şeriat hükümlerinden söz etmeleri, kaçınılmaz bir biçimde şeriat içinde kadınların konumunu öne çıkartmıştır. Tesettürü sıradan bir başörtüsü gibi sunan şeriatçı kesimler, tüm söylemlerinde ortaya koydukları şeriatçı fikirlerle kadınların toplumsal konumunu hedeflemektedirler. Ülkemizdeki küçük-burjuva muhalefet hareketinin şeriat karşısında kadının durumuna ilişkin tüm keskin söylemlerine rağmen, şeriatçıların bu yöndeki eylemleri karşısında hiçbir şey yapacak durumda değillerdir. Son günlerde sıkça sözü edilen askeri müdahale olasılıkları özellikle bu küçük-burjuva muhalefetin çaresizliğini göstermektedir.

Şeriatçıların tesettürden çok eşliliğe, kadının çalışma alanından çıkartılmasına kadar pekçok alanda kadınların bugünkü toplumsal durumlarını değiştirecek ve geriletecek bir söylemle gündemi belirlemeleri, kadın sorununu böylesine ön plana çıkartmaları, şeriatçılığın bütünsel bir toplumsal düzen düşüncesini gizlenmesine hizmet etmektedir. Laiklik üzerine kadınlardan gelen tepkilere, yapılan protestolara rağmen, şeriatçı kesimlerin kadınlara yönelik uygulamaları ön planda tutma çabaları şaşırıcı değildir. Küçük-burjuva aydınlarının şeriatçıların kadınları hedefleyen söylemlerinin peşine takılarak, kadınlarımızın geriye gidişi kabul etmeyecekleri yönünde açıklamalarda bulunmaları, şeriatçıların yapmak istediklerine hizmet etmektedir.

Şu keskin bilinmek zorundadır: Bugün ülkemizde büyük bir ekonomik buhran yaşanmaktadır. Bu ekonomik buhran, bir yandan işsizliği artırırken, diğer yandan çalışma alanında büyük bir baskı ve sömürü ortaya çıkarmaktadır. 1980 sonrasında işbirlikçi tekelci burjuvazinin daha ucuz emek-gücü ihtiyacını karşılamak ve özellikle ihracata yönelik sektörlerde çok daha ucuz emek-gücü sağlayabilmek için yoğun bir biçimde kadın emeği kullanımına yönelmiştir. Bu durum, kadınların daha yoğun çalışmasını getirirken, aynı zamanda en olumsuz koşullarda çalışmalarını getirmiştir. Aldıkları ücret alabildiğine düşüktür.

1980 sonrasındaki bu gelişmenin yarattığı diğer durum ise, kadının çalışmaya yönelmesiyle birlikte, aile ilişkilerinin geleneksel konumundan çıkması ve aile ilişkilerinin tam bir belirsizlik içine sürüklenmesi olmuştur. Boşanmalarda görülen artışlar ve aile içi çatışmaların yoğunlaşması, tümüyle kadının 1980 sonrasında ucuz emek-gücü olarak sanayi ve hizmetler sektöründe çalışmaya başlamasıyla birlikte gelişmiştir. Sözcüğün tam anlamıyla, aile kurumu, geleneksel yapısı içerisinde kendisini yeniden üretememektedir. Bu durum, aile içerisinde hem erkeği hem de kadını yoğun bir biçimde etkilemektedir. Ve çoğu durumda, bu sorunun, yani aile ilişkilerinin geleneksel yapısından uzaklaşmasının nedeni olarak kadının çalışması görülmektedir. Diğer yandan kadın ise, bir yandan en olumsuz koşullarda ve en düşük ücretle çalışmak

durumundayken, diğ er yandan ev-iş inin getirmiş olduğ u zorunlulukları sürdürmeye devam etmektedir. Kadın da çalış mak zorunda kalmasını bu durumun nedeni olarak görmek eğ ilimindedir.

Diğ er yandan, ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımın giderek derinleş mesi, özellikle toplumsal ilişkiler alanında büyük bir bozulma ve çürüme yaratmıştır. Hemen herkes, eski dönemin insan ilişkilerini aramakta ve mevcut ilişkilerdeki ahlaksızlıklara, yozlaşmalara, çürümelere karşı tepki duymaktadır. Özellikle kadınların aile yaşamında karşı karşıya oldukları olumsuzluklar farklı arayışlar gündeme getirmektedir.

İşte bu ilişkiler ve çelişkiler içerisinde, şeriatçı kesimler, bir yandan ekonomik buhranı sona erdirecekleri propagandasını yaparken, diğ er yandan kadını çalış maktan "kurtaracak"larını ilan etmektedirler. Küçük-burjuva aydınlarının tüm söylemlerine karşı, şeriatçılar, kendi görüşlerini bir bütün olarak ve tek tek bireylere giderek anlatmaktadırlar. Böylece bugünkü ekonomik ve toplumsal ilişkiler içerisinde iyice bunalmış ve çaresizliğ e düşmüş kadınlara "yeni" bir çıkış sunmaktadırlar. Sunulan bu çıkış, eskiye duyulan özlemi yansıtmaktadır ve günümüzdeki her türlü ahlaksızlık, yozlaşma ve çürüme ortamında etkili olmaktadır. Şeriatçı kesimler, bir bakıma 1980 sonrasında bir süre etkili olan feminist ve "sol" söylemin ektiklerini biçmektedir. Kadınların kurtuluşunun ekonomik bağımsızlıklarını elde etmeleriyle sağlanabileceğine ilişkin genel belirlemeyi, kadınların 1980 sonrasında işbirlikçi tekelci burjuvazinin ucuz emek-gücü kaynağı olarak kullanılması için "çalışmaları gerektiği" şeklinde sıradanlaştıran feminist söylem, ilk dönemde çalış mak durumundaki kadınlar için bir gerekçe olmuşsa da, çalış ma koşullarının kötülüğü, alınan ücretin düşüklüğü, toplumsal ilişkilerdeki yozlaşma ve aile ilişkilerindeki bozulma ile birlikte tam bir çıkılmaz yaratmıştır. Ülkemizdeki kapitalizmin kendi iç dinamiği ile gelişmemesi, kaçınılmaz olarak bu gelişmeler karşısında düzen içi çıkış noktaları ortaya çıkmasını engellemiştir.

İşte şeriatçı kesimler, bu çıkış noktalarının olmadığı koşullarda etkili olmaya başlamışlardır. Devrimci mücadeleye karşı faşist milislerden sonra yeni bir güç olarak bizzat oligarşi tarafından örgütlenmesine izin ve olanak verilen şeriatçı kesimler, kadın sorunu başta olmak üzere, tüm diğ er toplumsal sorunlarda ortaya çıkacak tepkileri yönlendirmeye başlamışlardır. Bugün şeriatçı kesimlere karşı gösterilen tepkilerde görülen ilımlılıkların arkasında yatan bu gerçeklerdir.

Şeriatçılığın gelişmesi, kaçınılmaz olarak kadınları etkileyecektir ve onları feodal ilişkiler içine hapsedecektir. Ancak buna karşı durmak ve kadınları uyarmak için, öncelikle küçük-burjuva aydınlarının soyut kadın hakları ve hukukuyla ilintili söyleminden uzak durmak gerekmektedir. Onların dilindeki laiklik ile demokrasi, sadece küçük-burjuva hayali olarak vardır. Dini ideolojiyle, dini otoriteyle, dini temellere dayalı devlet anlayışıyla kesin ve nihai bir hesaplaşmanın yapılmadığı ülkemizde, küçük-burjuva hayalleri şeriatçılığı güçlendirmekten başka bir iş e yaramayacaktır.

Tüm bu ortamda, kadınlara düşen görev, kendi sorunlarını gerek çalış ma yaşamında, gerek aile ilişkilerinde, gerekse toplumsal ilişkiler alanında karşı karşıya oldukları sorunlarını, toplumsal düzenle bağlantılı olarak kavramak ve kavratmak olmaktadır. Aksi halde, kendi sorunlarını dar çevrelerde ve tekil olarak dile getirmekle yetindikleri sürece, bu çevrelerde etkili olabilen şeriatçıların etkisinde kalmaları kaçınılmaz olacaktır. Bu gelişme, belki kısa dönemde ülkedeki düzenin farklılaşmasını ya da şeriat düzenine dönüşmesini getirmeyecekse de uzun dönemde şeriatçıların etkisi altında kalmış kadınların yeni bir kuşağı yetiştireceği unutulmamalıdır.

Ve her zaman olduğu gibi, kadınların gerçek kurtuluşu devrimle olanaklıdır. Şeriatçılığın karşısında kadınların etkili olabilmesinin yolu, devrimci bakış açısı ile olayları tespit etmek ve buna uygun çözümleri kavramaktan geçmektedir. Çalış ma yaşamında karşılaşılan sorunlardan toplumsal ilişkiler alanındaki yozlaşmaya kadar tüm sorunların kaynağının toplumsal düzenden kaynaklandığı görüldüğü sürece, hiçbir güç kadınların kendi kurtuluşlarına yönelik eylemlerinden uzak tutamayacaktır.